Tweemaandelijks tijdschrift
25ste jaargang 1994/3 (147)
mei-juni

Horizontaal

ISSN 0772-540 X Afgiftekantoor: ANTWERPEN X

Horizontaal – Tweemaandelijks tijdschrift, uitgegeven door de Vlaamse Esperantobond v.z.w., 25ste jaargang. Horizontaal is de voortzetting van *Esperanto Panorama.*

Redactie en administratie (België): Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen, tel.: 03/234 34 00, telefax: 03/233 54 33; (Nederland): Esperanto-Centrum Nederland, Riouwstraat 172, 2585 DW Den Haag.

Abonnementen: Gewoon abonnement: 600,– fr. in België, 33,– gld. in Nederland; vijfjarig abonnement: 2400,– fr. of 132,– gld.; levenslang abonnement: 15 000,– fr. of 775,– gld.

Rekeningen: Voor België 402-5510531-55 t.n.v. Vlaamse Esperantobond, Antwerpen; voor Nederland: postgiro rek.: 3583975 t.n.v. Esperanto-Centrum Nederland, Den Haag.

Redacteurs: Guido Van Damme, Jean-Pierre VandenDaele en Paul Peeraerts.

Medewerkers: R. Rotsaert, I. Durwael, J. Van Eenoo, J. De Mulder, e.a.

Verantwoordelijke uitgever: Paul Peeraerts, Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen.

Horizontaal verschijnt de eerste van elke oneven maand.

Bijvoegsels bij **Horizontaal** worden slechts toegestaan als ze keurig gedrukt zijn en in onberispelijk Nederlands of Esperanto zijn opgesteld. De kosten veroorzaakt door het bijvoegen van het drukwerk worden gefactureerd.

Teksten voor publicatie moeten op de redactie toekomen op de 1ste van de even maand. De redactie houdt zich het recht voor ingezonden teksten, advertenties of bijvoegsels te weigeren of aan te passen. In geval van discussie beslist het Bestuur van de Vlaamse Esperantobond.

Overname van artikels is vrij, op voorwaarde dat de bron wordt vermeld en een presentexemplaar aan de redactie wordt gezonden.

Lijst van adressen van alle plaatsen in Nederland en Vlaanderen waar inlichtingen over Esperanto kunnen worden ingewonnen. Voor meer gedetailleerde gegevens over de clubs verwijzen we naar de activiteitenkalender waar u inlichtingen vindt over de activiteiten die in de volgende 3 maanden zijn gepland.

Vlaamse Esperantobond/Flandra Esperanto-Ligo Frankrijklei, 140, B-2000 Antwerpen. Tel.: (03) 234 34 00, Fax.: (03) 233 54 33. Elektronisch adres: 100272.1601@compuserve.com.
Vlaamse Esperanto Jongeren Vereniging/Flandra Esperanto Junulara Asocio p/a Frankrijklei 140, B-2000 Antwerpen. Tel.: (03) 234 34 00.
Fervojistoj L. De Sutter, Frère-Orbanstraat 210, B-8400 Oostende, tel.: (059) 50 18 25.
Hoofdkantoor van de Esperanto Wereldbond/Centra Oficejo de UEA Nieuwe Binnenweg 176, NL-3015 BJ Rotterdam, tel.: (010) 436 10 44.
Esperanto Scoutsvereniging/Skolta Esperanto-Ligo Arie Bouman, Driesdreef 8, B-9030 Gent. Tel.: (09) 227 48 41.

AALST *La Pioniro*, Hugo Dossche, Asserendries 103, B-9300 Aalst, tel.: (053) 70 17 89.
ALKMAAR (NEA-sekcio) Hans ten Hagen, Middenweg 587, NL-1704 BH Heerhugowaard, tel.: (02207) 17 918.
ALMELO G.C.A.M. Dercks, Ootmarsumsestraat 47, NL-7607 AX Almelo, tel.: (05490) 19403.
AMERSFOORT (NEA-sekcio) W.P. Roelofs, Vosseveldlaan 16, NL-3768 GM Soest, tel.: (02155) 154 73.
AMSTERDAM (FERN-sekcio, FLE-sekcio) J. Hardeveld, Ruimtevaartlaan 33, NL-1562 BA Krommenie, tel.: (075) 28 70 18.
ANTWERPEN *La Verda Stelo*, p/a Frankrijklei 140, B-2000 Antwerpen, tel.: (03) 234 34 00.
ARNHEM (NEA-sekcio) R.J.W. Poort, Sellersmaat 60, NL-6903 XM Zevenaar, tel.: (08360) 337 90.
BERINGEN G. Rombaut, Zandhoefstraat 156, B-3583 Paal, tel.: (011) 42 80 20.
BEVERWIJK *Stelrondo* N. Moerbeek-Bartels, Zwaansmeerstraat 48, NL-1946 AE Beverwijk, tel.: (02510) 310 79.
BRUGGE *Paco kaj justeco* G. Maertens, Prins Leopoldstraat 51, B-8310, St.-Kruis-Brugge, tel. (050) 35 49 35.
BRUSSEL Emile Van Damme, Albert-I-straat 44, B-1703 Schepdaal, tel.: (02) 569 17 83.
DEN HAAG *Esperanto-Centrum Nederland (ECN)* en *Internationaal Esperanto-Instituut (IEI)* Riouwstraat 172, NL-2585 HW Den Haag, tel.: (070) 355 66 77.
(NEA-sekcio) Th.J. Van Woerden, Erasmusplein 59, NL-2532 RD Den Haag.
(TANEF) G. van der Horst, Hengelolaan 1158, NL-2544 GT Den Haag, tel.: (070) 366 65 47.
DEN HELDER Esperanto-klubo Den Helder, Postbus 140, NL-1780 AC Den Helder.

Beste lezer/lezeres

De Vlaamse Esperantobond (VEB/FEL), uitgever van dit blad, heeft op 26 maart 1994 een nieuw bestuur gekozen. Vier van de zes bestuursleden zijn nieuw, onder hen ook de voorzitter. Vermits elke vernieuwing ook een inbreng van nieuwe ideeën kan vertegenwoordigen, zal ook dit blad enige veranderingen ondergaan. Zo zal bv. voortaan in elk nummer de voorzitter – of een ander bestuurslid – zich tot u, lezers, richten – hoofdzakelijk tot hen die tot de VEB behoren – vooral om aandacht te vragen voor taalomstandigheden die ons het leven moeilijk maken en waarvoor er nochtans een goede oplossing bestaat.

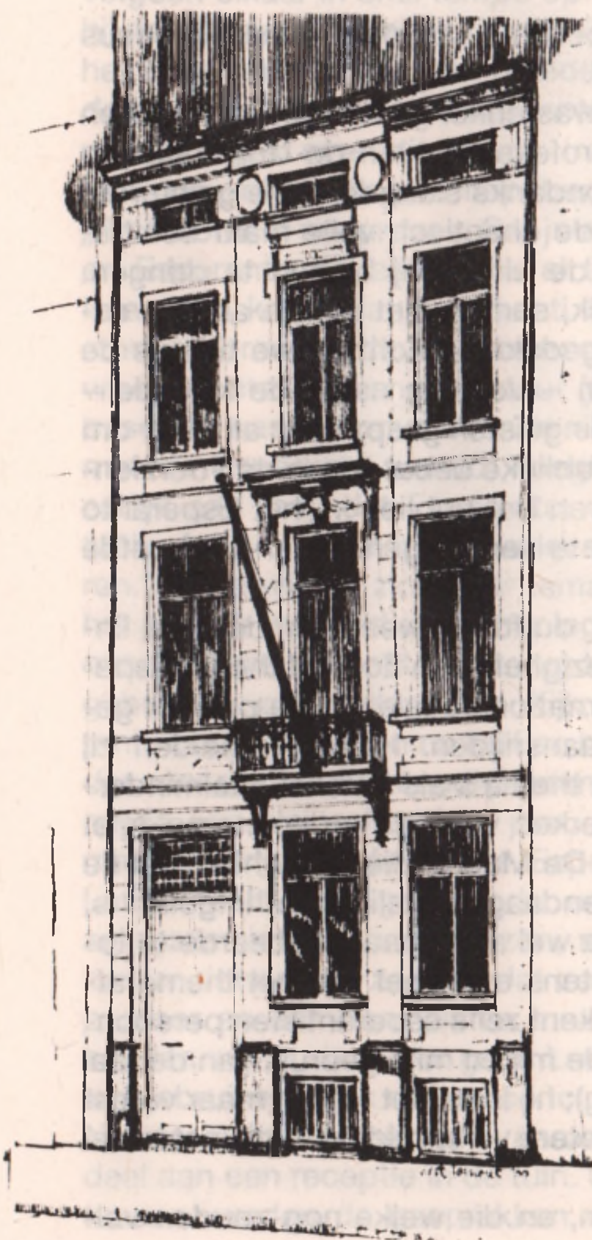
De zes leden van het nieuwe bestuur hebben een gemiddelde leeftijd van 45 jaar. Men kan dit omzetten in de betekenis: enerzijds reeds een goede dosis rijpheid en levenswijsheid, anderzijds toch nog geen te sterke neiging tot verstarring in ideeën. De jeugd van de enen zal in dit forum de meer gevorderde leeftijd van de anderen compenseren.

De voorzitter behoort, met zijn 61 jaar, tot de groep van de gevorderde leeftijd. Hij is reeds 37 jaar in de Esperantobeweging aktief, maar tot op heden nooit rechtstreeks bij het bestuur van de VEB betrokken geweest. Toch heeft hij destijds (1978) veel bijgedragen tot de effectieve oprichting van de VEB binnen het kader van een vernieuwde Belgische Esperanto-Federatie (BEF), die tegemoet kwam aan de veranderde sociaal-politieke realiteit van België.

De laatste acht jaar was hij vooral in het buitenland werkzaam in opdracht van de Belgische dienst voor ontwikkelingssamenwerking (ABOS). Dat gaf hem de gelegenheid om de Esperanto-beweging een beetje van op afstand te volgen en ze kritisch te bekijken. Zijn conclusies uit deze kritische beoordeling zal hij graag in de volgende jaren in praktijk omzetten. Zo kunnen zijn levens-, praktijk- en Esperanto-ervaring, bijgestuurd door de meningen van de andere bestuursleden, misschien enige andere dimensie geven aan de uitbouw van de Esperantobeweging in Vlaanderen.

Horizontaal, het blad van de leden van de Vlaamse Esperantobond, maar ook dat van vele belangstellenden en sympathisanten, zal hopelijk uw aandacht waard blijven in zijn boodschap dat er een prangend taalprobleem bestaat, maar dat er tevens een beloftevolle oplossing voorhanden is.

W.M.A. De Smet, voorzitter

Ons volgend nummer zal een groot deel van zijn pagina's wijden aan de leden van het nieuwe bestuur, zodat zij voor onze lezers en leden geen namen op papier blijven, maar mensen van vlees en bloed, met wie het goed is echt samen te werken.

De tweede mooiste avond van mijn leven

Je herinnert je wellicht nog het artikel uit ons januari-nummer over de studiedag die in de schoot van de Europese Unie aan het Esperanto en andere hulp- of kunsttalen of hoe je het ook wilt noemen, werd besteed. Wij gaven dat artikel de titel „Tweemaal Esperanto troef" mee. In di nummer volgt het verslag over de tweede maal dat Esperanto de aandacht van een belangrijk iemand kreeg. Het is een verslag van Renato Corsetti over een lezing – Ter verdediging van het Esperanto – door een echte hedendaagse autoriteit op het gebied van taal, filosofie en communicatie: Umberto Eco, auteur van o.a. *In de naam van de roos* en *De slinger van Foucault*. Maar toen ik het artikel „Tweemaal..." noemde, maakte ik een ernstige fout. Inderdaad, ik had driemaal moeten zeggen, want ik zag de nieuwe VN-resolutie over het Esperanto, van 16-11-1994 te Parijs over het hoofd. Daarover brengen wij verslag uit in ons volgende nummer. Tenslotte is er nog een vierde – misschien minder opvallende, maar wellicht meer strijdbare – erkenning. In de schoot van de internationale PEN-Club, de vereniging die auteurs vertegenwoordigt, werd een Esperanto-cel opgericht. Zij verkreeg meteen aansluiting en erkenning van de internationale moedervereniging. Het hangt van de auteurs in het Esperanto zelf af, hoe actief zij zullen interageren met de internationale, overkoepelende vereniging.

Lees nu echter wat Renato Corsetti meemaakte en wat hij zelf de op één na mooiste avond van zijn leven noemt.

Dat de accusatief één van de bijzonderste en positiefste eigenschappen van het Esperanto is, is voor mij een uitgemaakte zaak, ook al zijn er anderen voor wie dat niet zo is. Lezers van dit tijdschrift* ontmoetten ongetwijfeld reeds in hun eerste les een leraar die – om dit werktuig van het Esperanto te rechtvaardigen – de loftrompet stak over de vrije woordorde en de éénduidigheid van de internationale taal. Eveneens zal iedereen al wel eens in een situatie geweest zijn waarin het nodig was aan niet-esperantisten uit te leggen, waarom Esperanto een accusatief heeft terwijl het Frans en het Engels bijvoorbeeld zich gemakkelijk zonder kunnen behelpen.

Maar ik heb nog nooit een beroemd linguïst, niet-esperantist, mijn argumenten met kracht en overtuiging horen herhalen voor een publiek van een honderdtal professoren en journalisten, terwijl overal camera's flitsten en televisiecamera's onophoudelijk zoemden. En precies dat gebeurde op 22 september 1993 in Rome toen Umberto Eco zijn nieuwste boek aan de pers voorstelde La ricerca della lingua perfetta (Op zoek naar de perfecte taal). Het boek verschijnt bij de Italiaanse uitgeverij Laterza en zal weldra ook in Engelse, Franse, Duitse en Spaanse versie bij bekende uitgeverijen in andere landen van Europa verschijnen", in het kader van de serie „Europa opbouwen", onder supervisie van de Franse historicus Jacques Le Goff.

De voorstelling was enkel gericht tot journalisten en genodigde professoren van de Universiteiten van Rome. Desondanks slaagden vele geïnteresseerden erin in de chaotisch volle maar schitterende zaal van de uitgeverij binnen te dringen. Onder hen ook ik, samen met enkele andere esperantisten. Ongeduldig wachtten we tijdens de lange inleidingen – volledig naast de kwestie – van drie andere linguïsten gespannen af, klaar om het tijdens het publieke debat tegen de voorzienbare aanvallen van het publiek in, het Esperanto door dik en dun te verdedigen. Maar het hoefde niet...

Eerst en vooral durfden twee van de drie linguïsten in aanwezigheid van Eco het thema Esperanto en de internationale talen in de praktijk gewoonweg niet aansnijden. Handig draaiden zij rond de pot met thema's als Leibniz, taalminderheden, ander werken van Eco en epistemologie. De derde, Tullio De Mauro, die misschien wel de bekendste hedendaagse Italiaanse linguïst is, sneed het thema wel aan, maar probeerde te tonen dat hij minstens evenveel van het thema afwist als Eco. Hij kent zelfs esperantisten persoonlijk (en hij citeerde mij en mijn gebruik van de taal in de familiekring); hij is er niet tegen, maar vreest dat de taal bij grotere verspreiding in dialecten zal uiteen vallen.

Die opmerkingen, en die welke nog zouden vol-

* dit tijdschrift: bedoeld is *Esperanto*, het orgaan van UEA, de Esperanto-Wereldvereniging, waaruit dit artikel in vertaling werd overgenomen.

gen werden door Eco kundig gepareerd. Wat ons – het handjevol esperantisten – in zekere zin overbodig maakte was het voor mij verwonderlijke feit dat Eco door zijn studie van het probleem alle argumenten van de esperantisten in zich had opgenomen en ze heel natuurlijk weergaf, als was hij één van de onzen. Duidelijk en eenvoudig sprak hij over woordorde, over de geringe kans dat Esperanto in dialecten zou vervallen wegens het bestaan van de massamedia, over de Esperantoliteratuur, en over het feit dat Esperanto uiteindelijk de enige plantaal is die is uitgegroeid tot een levende taal. Het was alsof men de secretaris van één of andere locale club aan het woord hoorde tijdens een lezing voor dorpsonderwijzers.

Natuurlijk is Eco wel iets geestiger dan de meeste clubsecretarissen... en meer gewoon te spreken voor een grote groep van journalisten en professoren. Dat publiek hield hij in de ban – en in bedwang – door vliegensvlugge allusies op minder bekende feiten van de Westerse cultuur. Citaten uit de Bijbel, Plato, een massa van weinig bekende middeleeuwse auteurs en moderne linguïsten volgden elkaar in snel tempo op. Daarenboven is hij een boeiend spreker. Om de levendigheid van het Esperanto te bewijzen haalde hij de al bekende anecdote aan van de studente die na een van zijn lezingen over dit thema in Parijs hem de volgde boodschap bezorgde: „Profesoro, vi malpravas. Oni ja amoras en Esperanto. Mi estas unu el tiuj kiuj faras tion, kaj mi ŝatus renkonti vin." De studente reageerde daarmee op een vroegere stelling van de auteur (die gebaseerd was op onvoldoende ervaring met de Esperanto-wereld, voegt hij er eerlijk aan toe), dat Esperanto wellicht toch niet bruikbaar is in alle levenssferen. En, terwijl hij zich naar iemand uit het publiek wendt die zijn mening vroeg over de kans om het Latijn terug te gaan gebruiken, concludeert hij: „Kijk, Esperanto onderwijst men nu half en half onder zeer slechte omstandigheden gedurende een kleine honderd jaar, en zie: mensen vrijen zelfs in het Esperanto. Latijn heeft men gedurende eeuwen, zelfs zeer intens, onderwezen, maar je kan er donder op zeggen dat zelfs een pastoor en een non, als ze met elkaar zouden vrijen, daarvoor geen Latijn zullen gebruiken. Trek zelf uw conclusies."

Na de lezing namen alle aanwezigen deel aan een receptie in de tuin. Ondertussen werden de gesprekken op een bijzonder levendige manier verder gezet... Ondanks de massa mensen die om Umberto Eco ronddraaiden, slaagden ook enkele esperantisten erin met hem te spreken en hem te feliciteren en om hem uit te nodigen op echte Esperanto-evenementen. Of hij op die uitnodigingen zal willen of kunnen ingaan, is echter een andere vraag. Anderzijds is zijn nieuwe boek, dat nu reeds in grote oplage op de Italiaanse boekenmarkt wordt gebracht en dat ongetwijfeld weldra in vele andere talen vertaald zal worden, een zoveelste – en zwaar – wapen in onze handen. Iedere burgemeester die het in de komende jaren waagt om uit routine esperantisten in zijn gemeentehuis te ontvangen, zal het ongetwijfeld in handen gestopt krijgen als (relatie)geschenk vanwege zijn gasten, en iedere „intellectueel" die het aandurft met misprijzen over Esperanto te spreken, zal het onder zijn neus geduwd krijgen.

Daarom, geloof mij vrij, na tientallen jaren van allerhande Esperanto-ervaringen en avonturen, was deze avond de tweede mooiste uit mijn leven. Over de eerste zal ik het niet hebben – al zou die hier niet helemaal naast de kwestie zijn – maar omdat die een zuiver private aangelegenheid betreft, omdat ik niet jong meer ben en al even min een schrijver van liefdesromannetjes, durf ik het niet aan.

Renato Corsetti, Italië

Umberto Eco pri Esperanto

Het verslag op de voorgaande bladzijden, behandelt de persconferentie waarin Umberto Eco zijn jongste boek „La ricerca della lingua perfetta" aan het publiek voorstelt. Intussen zijn – zoals toen reeds voorspeld – de eerste vertalingen van het werk op de boekenmarkt gearriveerd. Dat de Engelse, Duitse, Franse en Spaanse vertalingen als eerste verschenen, hoeft ons niet te verwonderen. Over een Nederlandse vertaling hebben wij tot nog toe niet gehoord. Naar aanleiding van het verschijnen van de vertalingen zond UEA het volgende communiqué de wereld in.

Post itala premiero en septembro 1993, antaŭ kelkaj tagoj aperis ĉe la eldonejoj Basil Blackwell (Oksfordo), Críatica (Barcelono), Seuil (Parizo) kaj C.H. Beck (Munkeno), kadre de la serio „Konstrui Eŭropon", la lasta libro de Umberto Eco: „La serĉado pri perfekta lingvo" (La ricerca della lingua perfetta).
La mondkonata semiotikisto kaj verkisto, kiu famiĝis precipe per siaj romanoj „La nomo de la rozo" (1980) kaj „La pendolo de Foucault" (1988), prezentas kaj komentas la multspecajn provojn en la europa historio trovi lingvon „perfektan", ĉu per rekreo de komuna pralingvo, ĉu revivigante historiajn lingvojn (kiel la hebrea), ĉu konstruante novan lingvon.
Multaj esperoj kiujn gravaj kleruloj iam ligis al iu „perfekta lingvo", restis neplenumitaj. Eco imprese priskribas la strebojn de Leibniz evoluigi filozofian lingvon, kiu, baziĝante je klasifiko de la konceptoj, larĝigus la „atingon de nia spirito, kiel teleskopo la atingon de niaj okuloj". Sobrige efikas konstatoj el la klerisma epoko, kiuj elmontras la iluziecon de ĉi tiaj atendoj.
Tamen – jen konkludo eble surpriza – el tiu utopia serĉado de perfekta lingvo rezultis multaj „flank-efikoj". La simbola logiko, la komputilaj lingvoj, la biologia klasifiko ktp. ĉiuj ŝuldas ion al tiu multspeca serĉado.
Ankaŭ la nun plej uzata internacia helplingvo (IHL), Esperanto, ne povintus naskiĝi sen tiu idea fono. Esperanton Eco pritraktas detale, prezentante ĝiajn originon kaj „optimumigitan gramatikon". En la subĉapitro „Politikaj ebloj de internacia helplingvo" li opinias politikan decidon favore al Esperanto tute ebla. Li asertas: „Se la tendenco al eŭropa unuiĝo progresas egalpaŝe kun la tendenco al multobligo de la lingvoj, tiam la sola solvo konsistas en plena alpreno de eŭropa vehikla lingvo." La objeton ke tia IHL malhavus tradicion, Eco kontraŭdiras, ĉar ankaŭ aliaj kulturlingvoj estis iam junaj, tamen ili „iamaniere ensorbis la historion de antaŭaj lingvoj". IHL daŭre riĉiĝus ankaŭ per sia ĉiutaga kontakto kun aliaj lingvoj. La sola forta argumento kontraŭ enkonduko de tia lingvo restas „la egoismo de la registaroj, kiuj neniam brilis per la kapablo identigi kio estas bona al la homaro kiel tuto".
Eco substrekas ke Esperanto jam „funkcias" kaj havas konsiderindan „sukceson". Per sia fakteca, objektiva prezentado li vekas simpation por la ideo ke la „Babela pra-katastrofo" estas superebla per neŭtrala, facile lernebla IHL, kun gardado de la kultura plureco. La leganto do nepre repensas al Esperanto, kiam Eco finas sian libron per jena frazo: „Sed herede restis al liaj idoj [de Adamo] la tasko konkeri la plenan kaj fine pacan regadon super la Babelturo."

Navraag bij de Nederlandse uitgeverij Bert Bakker, die de twee vroegere werken van Eco, „In naam van de roos" en „De slinger van Foucault" uitgaf, leerde ons dat daar vooralsnog géén uitgave van een Nederlandse vertaling van het nieuwste werk op stapel staat. Of andere uitgeverijen belangstelling hadden, konden zij ons niet vertellen. Natuurlijk kunnen ook wij niet alle uitgeverijen afbellen of aanschrijven. Toch durven wij hopen – en zelfs veronderstellen – dat ook dit werk de weg naar de Nederlandstalige boekenmarkt – en van daar naar de Nederlandse en Vlaamse esperantisten – zal vinden.

Hoe worden woorden gespel..t..d..dt...?

Je moet maar durven... Midden in een tumultueuze strijd over de spelling waarin iedereen zijn zegje wil doen, een boekje op de markt brengen dat *Foutloos spellen* heet. Klaarblijkelijk hebben Felix van Laar (de auteur) en het Spectrum (de uitgever) goed gegokt, want het staat nu wel min of meer vast dat alles bij het oude zal blijven (op het onderscheid voorkeurspelling/progressieve spelling na). Maar in de inleiding is er een redelijk goed argument te vinden, waarom een doorgedreven uitspraakspelling misschien toch niet zo aangewezen is: „De uitspraak verschilt tussen regio's en tussen personen. We slikken bij het praten allerlei klanken in, tot en met hele lettergrepen." En er is ook nog dit. Taal staat niet stil, ook in de gesproken taal is er een evolutie. Een uitspraakspelling die vandaag min of meer accuraat is, zou binnen een twintigtal jaar wellicht alweer aan herziening toe zijn. Maar laten we teruggaan naar onze recensie.

Een tweede gewaagde aanpak is de manier waarop de spellingproblemen gepresenteerd worden. De auteur geeft namelijk een lijst met verkeerd gespelde woorden (in de eerste kolom) en dan de correcte spelling. Zijn motivatie klinkt als volgt: „Links = fout, rechts = goed. [...] Ik ben dus – ook bij de alfabetische ordening – uitgegaan van mogelijke fouten, in de linkerkolom: kijk ernaar en schaam u, en voel u opgelucht dat anderen u zijn voorgegaan."

De auteur past dit systeem toe, ondanks het gevaar van de aantrekkingskracht van verkeerd gespelde woorden. In zijn inleiding merkt hij zelf op: „..., als je maar lang genoeg naar een woord staart, valt het in letters uit elkaar en raak je helemaal onzeker over de juiste spelling. Dat maakt multiple-choice-testen zo moeilijk: de verkeerde alternatieven hebben zo hun eigen aantrekkingskracht." Toch is zijn methode best aanvaardbaar. Wie zeker is over hoe hij een woord moet spellen, zal het wellicht niet gaan opzoeken. En twijfel je, dan is het vaak juist de verkeerde spelling die je voor ogen staat en waar je naar op zoek gaat.

Het boekje is ingedeeld in drie hoofdstukken: 1. zelfstandige naamwoorden, 2. werkwoorden en 3. adjectieven en bijwoorden; een lijstje met Latijnse uitdrukkingen is een meegenomen aanvulling.

De indeling lijkt een beetje overbodig, maar brengt ook een zekere structuur in de lijst. En die structuur kan de auteur best gebruiken, want hij haspelt zijn werk niet af met gewoon maar een lijstje. Waar nodig, geeft hij bij de juiste spelling een korte uitleg of een ezelsbruggetje om de juiste spelling gemakkelijker te kunnen onthouden. Verder besteedt hij aandacht aan typische spellingproblemen: meervouds „s" vastgeschreven of met weglatingsteken; verdubbeling van medeklinkers, tussen „n" en „s". Precies die laatste aanvulling maken het boekje meer dan een gewone spellinglijst, alleen is er nergens een overzichtje van welke problemen afzonderlijk besproken zijn. De lezer moet maar op goed geluk gaan zoeken of een bepaald probleem al dan niet afzonderlijk besproken is.

Het boekje is geen nieuwe woordenlijst, en dus is het onvolledig. Maar het biedt de spelligregels op een aangename manier aan. En het relativeert, niet alleen de inconsequentie van het groene boekje, maar ook het foutloos spellen op zich: „De ene spelfout is de andere niet. Fouten in de spelling van werkwoordsvormen en moeilijke woorden moet u absoluut zien te vermijden. Aan fouten in samenstellingen waarvan de tussenklank n(n) of s(s) niet zonder meer vaststaat, moet u maar niet te zwaar tillen. Ook het Groene boekje geeft in die gevallen niet altijd uitsluitsel." of elders „Zoek het woord op bij twijfel, maar lig er niet van wakker."

gvd

Foutloos spellen, Felix van Laar. Spectrum, Utrecht, 1994. Prijs: 150,– fr. (in de boekhandel).

We hebben over de spellinghervorming in ons tijdschrift geen verslag uitgebracht, en wij zijn dat ook niet van plan. Toch willen we twee dingen vermelden. Ten eerste is er het verwijt van de spellingcommissie dat de ministers, die eerst hebben aangedrongen op een rapport, dat rapport vervolgens ophemelden en het tenslotte – onder druk (?) – naast zich neerlegden zonder enige inhoudelijke discussie, een beslissing hebben genomen die volledig tegen de (wetenschappelijk gefundeerde) inzichten van de commissie ingaat. (Zie *De Morgen*, 21 maart 1994, p. 27). De beslissing is thans genomen. Binnen afzienbare tijd geldt nog enkel de voorkeurspelling (met enkele minieme wijzigingen), maar voortaan zal elke tien jaar bekeken worden welke nieuwe woorden in de woordenlijst moeten worden opgenomen. De nieuwe „Groene Bijbel" zal dus geen veertig jaar meer meegaan. (*De Morgen*, 24 maart 1994.)

Zonder vrees naar den vreemde

De vakantiemaanden bieden veel mogelijkheden om, na een basiscursus Esperanto, de opgedane kennis te vergroten en eens te toetsen aan de praktijk. In het januari-nummer vermeldden we al de mogelijkheden van het **kasteel en cultuurhuis Gresillon in Bauge (Frankrijk). Vanaf 22 juni tot 3 september** is het constant open en er worden cursussen gegeven op 3 niveaus. De laatste periode 21 augustus tot 3 september is zelfs gereserveerd voor Esperanto-leraars.
Ook in **La Chaux-de-Fonds (Zwitserland)** kan men deelnemen aan zeer gevarieerde programma's. Er is een weekend in mei **(21-23/5 – wandelen)** en in juni **(25-26/6 – studieweekend voor gevorderden)**. Nadien is het centrum vrijwel onafgebroken open tot 5 augustus. Dan wordt weer overgeschakeld op weekends.
Een derde kultuurcentrum heet **Kvinpetalo** en ligt in **Bouresse (Frankrijk).** Hier worden heel wat stages en cursussen geprogrammeerd, maar ze vereisen een goede kennis van het Esperanto.
Natuurlijk is er ook in de komende zomer weer een lange lijst van Esperanto-kongressen en ontmoetingen. We pikken er enkele voor u uit en beginnen al in het voorjaar. In eigen land ontmoeten wandelaars mekaar op **24 april in Oudenaarde** voor „La Tago de la Flandraj Ardenoj" (zie ook programma Kortrijk). Eveneens op **24 april** verzamelen Esperantisten uit de Euregio Maas-Rijn in **Aken (Duitsland)**. Op **26 juni** richten onze Waalse vrienden een toeristische dag in te **La Louvriere.**
Wie verder wil reizen kan deelnemen aan het 86-ste kongres van de Franse Esperantisten **van 11 tot 15 mei in Agde**; of aan het kongres van de Spoorweglui **van 13 tot 20 mei in Krems a.d.Donau (Oostenrijk)** met mogelijkheid om „na te vieren" **van 21 tot 24 mei in Breslav (Tsjechie).** Bij hun buren kan men iets gaan leren **van 2 tot 6 juli**, nl. **in Bratislava (Slovakije).** Daar organiseert men een literair forum over „Het Esperanto-kabaret. **Van 7 tot 14 juli** kan men terug naar **Praag** om deel te nemen aan het colloquim van de Esperanto-Akademie over „De huidige stand en de toekomst van de internationale taal Esperanto". Ongetwijfeld wordt dat een boeiend en leerrijk evenement en zal de belangstelling van de laatste maanden door o.a. de Europese Unie, de Verenigde Naties en de internationale uitgeverswereld n.a.v. het boek van Eco, niet onbesproken blijven.
Er zal evenwel wellicht heel wat meer publiek geïnteresseerd zijn in het Europa Esperanto-Festivalo **van 9 tot 15 juli in Boedapest.** Omdat dit jaar het Wereld-Esperantokongres in Seoel (van 23 tot 30 juli) maar bereikbaar is voor weinig Esperantisten uit Europa, wordt Boedapest als een vervangplaats beschouwd.
Van 16 tot 22 juli kan men nog naar de traditioneel zeer goed georganiseerde konferentie **in Homburg (Duitsland).** Die bijeenkomst koos als centraal gespreksthema: „Vreemdelingenvrees, oorzaken en remediering". Tijdens dezelfde week, **van 16 tot 23 juli** organiseert SAT zijn kongres **in Straznice (Tsjechie).** Tot slot vermelden we nog het volgende Faulhaber-weekend, **van 23 tot 25 september in Elspeet (Nederland).** De Faulhaber-weekends kregen al vaker bezoek van Vlamingen, die enthousiast waren over deze organisatie. Tijdig inschrijven is noodzakelijk: dikwijls moest men de laatste gegadigden weigeren.
id

Zo d'ouden zongen

Ons vorig nummer leek op een rouwnummer, omwille van het thema, Sarajevo; ook dit nummer zou zich in zwart kunnen hullen, maar ditmaal omdat de eigen rangen worden uitgedund. Na het overlijden op het einde van 1993 van Jan Hanssens, legden begin 1994 nog twee andere gekende figuren uit onze kring hun moede hoofd voor goed neer.

Alfons Beckers (1908-1994)
Esperanto voor geloof

In 1983 vierde Alfons Beckers zijn 75ste verjaardag en zijn 50jaar esperantist. Hij begon Esperanto te leren toen hij in 1938 in het seminarie te Luik zijn priesteropleiding volgde, daartoe aangezet door één van zijn professoren. Samen met enkele vrienden beschouwden zij het Esperanto als een waardevol middel om het katholieke geloof te verspreiden. Toen zij de taal voldoende beheersten, stichtten zij een tijdschrift *Lumilo de Sanktejo* dat tot het begin van de Tweede Wereldoorlog verscheen. Verder schreven ze tal van brieven over het leven in een seminarie en over theologische onderwerpen.
In 1938 werd Beckers verkozen tot bestuurslid van IKUE (Internacia Katolika Esperantista Unuiĝo). Daar werkte hij onverdroten voort en in 1945 werd zijn ijver gehonoreerd toen hij voorzitter van IKUE werd. Die functie nam hij waar tot in 1965. Wegens ziekte moest hij het voorzitterschap vaarwel zeggen, maar zijn grote verdienste werd niet vergeten. IKUE verleende hem de titel van Ere-voorzitter.
Lange tijd was Alfons Beckers een verspreider van het Esperanto in de Belgische provincie Limburg. Sinds enige tijd was hij niet meer zo actief en nu heeft hij alle activiteit gestaakt, maar zijn ijver en werkkracht is niet verloren gegaan. De Limburgse Esperantokernen zijn ongetwijfeld opgewassen om het werk voorttezetten.

bron: Fenomeno, maart 1994

Blanche Lacroix (1902-1994)
Een milde schaduw

Wie geregeld de Antwerpse Esperantoclub bezocht of deelnam aan Vlaamse Esperanto-activiteiten, zal haar zich ongetwijfeld herinneren, want zolang zij kon, was ze vrijwel op alle bijeenkomsten aanwezig, Blanche, de echtgenote van Hector Vermuyten.
Een schaduw wellicht in het licht van de activiteiten van haar echtgenoot, een schaduw ook in de club en in het verenigingsleven: zij trad nooit op de voorgrond, maar was steeds aanwezig... inspirerend, aanmoedigend, goedkeurend of afkeurend, met overtuiging, maar steeds mild, met vriendelijke belangstelling. In 1991 vierde zij „65 jaar lid van La Verda Stelo". Niemand is de club zolang trouw gebleven. Eretekens of titels heeft ze er niet voor ontvangen, maar ze werd door alle clubleden in stilte en met bewondering geëerd.
Onwillig heeft zij het leven verlaten. Op haar doodsprentje lezen we: „Maar de geest is niet vrij van het lichaam en zolang haar lichaam voor meer leven vocht, zou haar geest doorvechten voor meer leven, geest." Beter kan men haar aard niet beschrijven.

gvd

Is er nog hoop?

Gisteren had ik weer eens dat gevoel van: „Wat? Reeds zo lang geleden?" Het was vrijdag, dus de wekelijkse bijeenkomst van *La Verda Stelo*. De spreker was Lucien Giloteaux, het thema, „Esperanto in Australië". Ik zocht eens op hoe lang het geleden was dat Lucien bij ons had gesproken: 8 november 1991, „100 dagen in Australië", met dia's. Ik herinner me nog goed hoe blij ik toen was, dat er dia's getoond zouden worden; die verstond ik tenminste! Maar kijk, nu verstond ik Lucien ook, gelukkig maar, want hij had deze keer géén dia's bij zich.

Het zet je wel aan het denken, op 3 jaar een taal „kennen". Nu weet ik dat de taalpuristen in Esperantoland steigeren bij het woord „kennen". Als zij nu niet verder lezen, zullen zij nooit weten wat een „eenvoudige" jongen bedoelt met kennen.

Een vriend van mij leert reeds 4 jaar Russisch (in avondonderwijs). Hij is veel taalvaardiger dan ik – taal is zijn leven, bij mij is het een noodzaak (ik kan mijn mond niet houden). Hij lacht altijd met de kunst-dode taal voor zotten zoals ik. Nochtans, de uitdaging om alle twee naar Rusland te gaan, hij met zijn kennis van de landstaal, ik met mijn kennis van het Esperanto, slaat hij steeds af. Is hij bang honger te lijden, bij gebrek aan taalvaardigheid?

Ik ben van beroep diamantbewerker, iedere lezer van *Horizontaal* kan ik in 3 jaar tijd leren hoe een diamant te slijpen. Slijpen, of bewerken van diamant, wat is het verschil? Slijpen is de techniek, bewerken leer je na vele jaren ervaring. Kennen, kunnen, ervaring, 3 woorden die volgens mij al te vaak door elkaar worden gehutseld.

Als iemand behoorlijk „soap-Engels" spreekt, zegt men al snel „Hij spreekt al een vlot mondje Engels". Spreek je nu na veel tijd en moeite een behoorlijk en verstaanbaar Esperanto, dan staan er te veel mensen klaar om luid genoeg, zodat je het lekker wel hoort, te zeggen: „Hij maakt wel veel fouten hé." Uit ervaring weet ik dat te veel *komencantoj* afhaken, omdat te veel mensen in Esperantujo te veel zeuren over fouten tegen de taal, en te weinig aandacht hebben voor wat er gezegd wordt, of is de inhoud niet belangrijk?

Esperanto is voor mij een idee, het beste idee dat ik ken, mensen samenbrengen door een taal, is dat niet grandioos? Stalin, Hitler en de despoten van nu waren en zijn bang voor het Esperanto. Het wegnemen van de grenzen van de macht, kunnen spreken met Sylla uit Brazilië, met Ervin uit Hongarije of met Tan uit China, daar gaat het mij om. Ik ben de rijkste man ter wereld. Is „sur la mondo-n" nu met of zonder accusatief, ik trek het mij niet meer aan, ik wil Esperanto gebruiken. Voor de prijs van een postzegel informeer ik mij praktisch overal ter wereld, is dit niet fantastisch? Ik ken nu Esperanto, de taalervaring/vaardigheid, komt nog wel.

Natuurlijk is er nog hoop! js

Euroverkiezingen

Hieronder volgt een brief door de voorzitter en het bestuur van de VEB aan de Vlaamse politieke partijen gestuurd in verband met de Europese Parlementsverkiezingen. In de brief wordt een oproep gedaan kandidaten aan te duiden en te steunen die het Esperanto als brugtaal in de Europese instellingen willen bevorderen.

Aan het partijbestuur

Betreft: Europese Verkiezingen

Mevrouwen, Mijne Heren,

De Europese verkiezingen van 12 juni 1994 wekken een algemene publieke belangstelling voor de verdere ontwikkeling en uitbreiding van de Europese Unie. Wellicht zullen volgend jaar Noorwegen, Zweden, Finland en Oostenrijk – elk met zijn eigen taal – tot de Unie toetreden, terwijl nog andere kandidaten, Polen, Tsjechië, Hongarije, e.a., vol ongeduld hun toetreding afwachten. Ook zij zullen hun eigen taal meebrengen.

De Vlaamse Esperantobond (V.E.B.) verwondert zich er dan ook voortdurend over dat het talenprobleem in de Europese Unie zo weinig belangstelling krijgt. Enkel wanneer het gelijkwaardigheidsbeginsel tussen de talen in het gedrang komt, – waarbij het Nederlands, samen met andere kleinere talen steevast wordt gediscrimineerd – ontstaat er wat parlementaire heibel. En visie over een Unie met vijftien à twintig talen, waarin conflictsituaties steeds scherpere vormen zullen aannemen en moeilijker op te lossen zullen zijn, ontbreekt echter compleet.

Vanuit de Esperantobeweging hebben wij steeds gepleit voor een geleidelijke invoering van een gemakkelijk te leren en tot geen enkel volk behorende taal die in sommige gevallen in de Europese Unie een rol zou kunnen spelen om elk volk op voet van gelijkheid te behandelen.

Nochtans stellen wij vast dat er bij onze huidige Vlaamse Europarlementariërs en bij de verkiezingskandidaten weinig of geen belangstelling bestaat voor dit (toch evidente) standpunt, dat zowel op menselijk als op financieel vlak enorme voordelen zou kunnen opleveren voor de groeiende Europese Unie.

Voor de verkiezingen van 12 juni a.s. zouden wij het graag beleven dat in elke Vlaamse partij *minstens een* kandidaat zich bereid zou verklaren iets te willen ondernemen ten bate van *een geleidelijk invoeren van het Esperanto* in de Europese instellingen.

Wij doen een beroep op u – als partijbestuur – een kandidaat te vinden die zich achter ons standpunt wil scharen en die zich ertoe wil verbinden een duidelijke, persoonlijke mening terzake te onderschrijven en later *te verdedigen*. Wij nodigen zo'n kandidaten uit met ons contact op te nemen.

Concreet stellen wij voor dat **één of meer kandidaten** van uw partij ons **vóór 5 mei a.s.** een brief sturen waarin zij **hun standpunt over een geleidelijke invoering van het gebruik van het Esperanto in de Europese instellingen** toelichten. Deze brief zou dan meteen voor ons de toelating inhouden deze mening bekend te maken. Het bestuur van de Vlaamse Esperantobond zal die standpunten in een document voor zijn leden opnemen en zal zijn leden verzoeken deze kandidaten *te steunen* en in hun kennissenkring *aan te bevelen*. Mogelijk zal het bestuur van de Vlaamse Esperantobond ook via de pers deze standpunten bekend maken.

Voor alle verdere inlichtingen over de procedure en over het Esperanto en de Esperantobeweging staat het Esperantocentrum van de Vlaamse Esperantobond te uwer beschikking.

In bijlage vindt u tevens een tekst, een vertaling van tien stellingen die de Duitse Esperantovereniging reeds in 1992 heeft geformuleerd en die wij volledig onderschrijven.

Rekenend op een vlotte medewerking met u en uw Eurokandidaten, tekenen wij

de voorzitter van de Vlaamse Esperantobond
dr. W.M.A. De Smet

Ons volgend nummer zal te laat zijn om de reacties op deze brief nog voor de verkiezingen te kunnen verspreiden, maar wij zullen onze leden in een afzonderlijke brief van de resultaten op de hoogte brengen. Natuurlijk zou het dan uiterst zinvol zijn, indien onze leden in hun stemgedrag – en door propaganda bij hun familie en vrienden – deze campagne aktief en effectief zouden steunen. Het zou zelfs zinvol kunnen zijn om bij eventuele rechtstreekse contacten met kandidaten te peilen naar hun intenties en opinies in verband met de taalproblematiek in de Europese Unie.

Antwerpen en zijn „Russen" (1814-1914)

Onze gasten, onze partners, onze buren, onze last... Het Antwerpen van de Belle Epoque onthaalde de mensen uit het Russische tsarenrijk nu eens enthousiast en gastvrij, dan weer onverschillig of zelfs angstig. Russen, Polen, Joden, Armeniërs en vele anderen stroomden in de kosmopolitische sinjorenstad toe, als gewone reizigers, kooplui en musici, studenten en deelnemers aan allerlei congressen. Bijna 4000 immigranten met een Russisch paspoort vormden vóór 1914 de derde grootste groep vreemdelingen in Antwerpen na de Nederlanders en de Duitsers. In België telde de Scheldestad toen méér Russen dan welke andere stad ook. En dan waren er nog de duizenden „gedwongen" bezoekers: de landverhuizers die op weg naar de Nieuwe Wereld, in de Antwerpse haven belandden.
Wie waren ze allemaal? wat waren hun ervaringen en getuigenissen in en over de Vlaamse „Moeder van Handel en Kunst" zoals Benoit de stad bezong? Hoe stonden de Antwerpenaren zelf tegenover die vreemdelingen uit een verre, nog onbekende wereld?
Het antwoord op deze vragen vind je in het pas verschenen boek *Antwerpen en zijn „Russen", 1814-1914* van de Russische historicus, Vladimir Ronin. Sinds september 1990 woont hij in Antwerpen en hij kan zich dus voor een stuk met ieder van die vroegere vreemdelingen uit Rusland – de personages van zijn studie – identificeren. Dr. Ronin werkt als docent aan de Katholieke Vlaamse Hogeschool van Antwerpen en hij heeft dit boek over zijn land- en lotgenoten in de Sinjorenstad geschreven als een soort persoonlijke hulde aan Antwerpen. Deze mooie en lustige metropool, zegt hij, lijkt op Sint-Petersburg, en dat is voor een Moskoviet het beste wat je over een stad kan zeggen. De als het ware „versinjoorde" Russische onderzoeker voelt zich perfect thuis in onze Vlaamse geschiedenis en in onze Nederlandse taal.
Zijn boek is de eerste synthese van honderd jaar „Russische aanwezigheid in Antwerpen". Het is meteen het eerste werk over een Vlaams historisch onderwerp, dat door een Russische geschiedkundige is geschreven, en dan nog wel in het Nederlands. Meer dan een overzicht van economische en culturele relaties is het een levendig en boeiend verhaal van menselijke lotgevallen. Anekdotes, kleine details en dialogen spelen erin een grote rol naast allerlei statistieken en grafieken. Het werk is gebaseerd op uitgebreid archivarisch materiaal uit Antwerpen, Brussel en Moskou, op vele kranten in verschillende talen en op in België niet bekende Russische en Poolse teksten uit die periode.
Er komen hierin heel wat klinkende namen voor uit de Russische geschiedenis en kultuur: tsaar Alexander I, dichter Blok, componisten Borodin en Rubinstein en zelfs de stichter van de Sovjet-staat Lenin. Maar de auteur heeft ook alle aandacht voor minder bekende, gewone mensen uit het Russische tsarenrijk, van welke etnische afkomst ook, die als bezoekers, landverhuizers, immigranten of politieke emigranten naar Antwerpen toestroomden. Hier werden ze allemaal als „Russen" beschouwd (vandaar ook de aanhalingstekens in de titel) en hebben ze soms dezelfde ervaringen opgedaan. Allen worden ze door de auteur op voet van gelijkheid behandeld.
Bijzonder merkwaardig is het hoofdstuk over de Russen op het 7de Esperanto Wereldcongres in

Informatieborchures

Iedereen die het woord „Esperanto" laat vallen wordt wel eens geconfronteerd met vragen als: En hoeveel mensen spreken die taal nu eigenlijk? of Maar is het eigenlijk geen Europese taal?" of „Wat kan je er mee doen?". Om die vragen beslagen te kunnen beantwoorden zijn er tal van informatiebrochures. Deze brochures worden geregeld bijgewerkt en aangevuld. Hiernaast vind je een lijstje met de voornaamste.

VOOR U UITGEKOZEN

Esperanto vandaag	60,–
Esperanto, je vraagt maar?	60,–
Psychologische reacties op het Esperanto	60,–
De propedeutische waarde van het Esperanto	60,–
Naar één taal voor Europa.	60,–
De sociopolitieke, pedagogische en culturele waarde van het Esperanto	60,–
Esperanto Europese of Aziatische taal	60,–
Honderd vragen over het Esperanto	23,–

U kan deze boeken bestellen bij de Vlaamse Esperantobond, Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen. Tel.: (03) 234 34 00 – Fax: (03) 233 54 33. Ook aan al uw andere boekenwensen wordt graag voldaan.

De teksten met de gegevens over de programma's van de clubs moeten op de redactie toekomen vóór 1 juni 1994. De publikatie van redactionele teksten gebeurt gratis. Voor advertenties raadplege men het Esperantocentrum te Antwerpen.

AALST
La Pioniro
Iedere laatste dinsdag van de maand vergadering in het Cultureel Centrum „De Werf", Molenstraat, Aalst. De avonden beginnen op 20.00 uur. Inlichtingen bij Marie-Rose De Wolf, Botermelkstraat 100, 9300 Aalst, tel.: (053) 78 26 04.

vrijdag 20 of 27 mei: Diploma uitreiking en feestmaal in „Terlinden".
vrijdag 3 juni: Suzanne maakt koud buffet en laat ons proeven. De activiteit heeft plaats in „De Weeg", Roklijfstraat te Aalst. Aanvang 20.00 uur.
zaterdag 25 juni: Om 14.00 uur wandeling in Vlassenbroeck o.l.v. Hilda. Vertrek aan de parking van het zwembad van Aalst.

ANTWERPEN
La Verda Stelo
Alle programma's hebben plaats in het Esperantohuis, Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen, in het clublokaal op de eerste verdieping. De clubavond begint om 20.00 uur. Het clublokaal is toegankelijk vanaf 18.30 uur.

vrijdag 6 mei: Eddy Raats spreekt over de functie van de muziekinstrumenten in het orkest.
dinsdag 10 mei: INTERNATIONALE AVOND: Marjorie Boulton (GB) spreekt over haar persoonlijke herinneringen aan Kalocsay en Baghy, twee literaire grootmeesters van de Esperantoliteratuur. *OPGELET: Uitzonderlijk heeft deze lezing op DINSDAG plaats!!!*
vrijdag 13 mei: Vreemdelingen, vreemdelingenvrees en racisme versus Esperanto, een inleiding door Jacques Schram.
vrijdag 20 mei: Begin van Antwerpen '94 – Cultureel Esperanto-weekeinde. We ontvangen onze gasten en stellen de mogelijke activiteiten voor.
vrijdag 27 mei: Eddy Raats spreekt over de functie van muziekinstrumenten in het orkest.
vrijdag 3 juni: Conversatieavond. Het onderwerp wordt tijdens een voorgaande vergadering afgesproken.
vrijdag 10 juni: INTERNATIONALE AVOND: Atilio Orellano Rojas (Argentinië) spreekt over mythologische vogels in Noord-Argentinië.
vrijdag 17 juni: Jan Bovendeerd spreekt over Egypte.
vrijdag 24 juni: Raymond Wylleman uit Oostende spreekt over zijn contacten met China.
vrijdag 1 juli: Cor Van Ekelenburg presenteert novellen en gedichtjes.
vrijdag 8 juli: Kwis o.l.v. Jan Bovendeerd.
vrijdag 15 juli: Debat. Het onderwerp wordt tijdens één van de voorgaande vergaderingen bepaald.

BRUGGE
Paco kaj Justeco
De activiteiten van onze club hebben in principe plaats op donderdagavond vanaf 20.00 uur in het Hof van Watervliet, Oude Burg 27, 8000 Brugge. Op de 2de en 4de donderdag praatavond indien er geen andere activiteit is aangekondigd. Info bij dhr. G. Maertens, tel.: (050) 35 49 35.
donderdag 12 mei: Geen vergadering!

Antwerpen (1911). Met 23 *samideanoj* uit een tiental grote steden van het toenmalige Tsarenrijk werd Rusland op dat congres sterker vertegenwoordigd dan op welke andere internationale ontmoeting die ooit in deze stad had plaats gehad. Samen met hun geestesgenoten uit ander landen bezorgden de Russische esperantisten aan de sinjoren een onvergetelijk internationaal feest, waarbij de hele stad zich betrokken voelde. Aan die serene en vrolijke sfeer vol idealisme droegen de Antwerpenaren trouwens zelf een belangrijk steentje bij.
Deze grondige en goed gedocumenteerde studie heeft alle attributen van een academisch werk, en toch is het vooral bedoeld als lectuur voor geïnteresseerden. Het boek is het eerste in een rij door de auteur geplande studies over mensen uit het Russische Tsarenrijk in belangrijke Vlaamse regio's. Oostende/Gent en Brussel staan reeds op stapel. Het boek kreeg ook in Rusland zelf de nodige belangstelling en weldra verschijnt daar de Russische vertaling.
In een periode waarin Oost en West elkaar opnieuw beginnen te ontdekken, komt men soms dezelfde psychologische en culturele problemen tegen als voor 100 jaar. Dit boek over onze tradities van contacten en samenleven met de mensen uit het Oosten van Europa, draagt zeker bij tot beter wederzijds begrip en respect.

Antwerpen en zijn „Russen". Onderdanen van de Tsaar, 1814-1914. Vladimir Ronin. – Gent, Stichting Mens en Cultuur, 1993. – 376 p., ill. ISBN 90-72931-40-8. Prijs bij FEL: 800,– fr. + verzendingskosten.

zaterdag 21 mei: We gaan naar Antwerpen om deel te nemen aan het Culturele Weekeind.
donderdag 26 mei: Vertaling van moeilijke woorden en uitdrukkingen o.l.v. F. Roose.
donderdag 9 juni: Wedstrijd van Radio Warschau – Esperanto-afdeling.
zondag 26 juni: Bezoek aan Ronquières.

GENK
Esperanto Genk
Iedere 3de zaterdag van de maand, bijeenkomsten in ons lokaal vanaf 19.00 uur, Melbergstraat 3, 3600 Genk, tel. (089) 35 38 10.
Ons lokaal is alle dagen open van 10.00 tot 1.00 uur, behalve maandag. Met een smakelijk hapje of drankje onder de groene vlag. Kom eens binnen en schrijf iets in ons boek. *Oni parolas Esperante.* Cursussen voor beginnelingen, elke zaterdag (10.00-12.00 uur) en elke maandag (19.00-21.00 uur) op hetzelfde adres. Cursussen voor beginnelingen te Zonhoven, op woensdag van 19.00 tot 21.00 uur aan de Kneuterweg 2.
Verdere inlichtingen bij Mathieu Habex, tel./fax: (089) 35 95 42.

zaterdag 21 mei: Film: Cieszyn, Bielsko-Biala, door Mathieu habex. Besperking reis naar Polen.
zaterdag 18 juni: De geschiedenis van Genk, door Mathieu Habex. Bespreking reis naar Polen.

GENT
La Progreso
Iedere 4de vrijdag van de maand gewone clubvergadering in chalet „'t Clubke", Griendeplein 1, Gent (nabij het Rabot). De bijeenkomst begint om 20.00 uur. Tijdens het schooljaar zijn er conversatieavonden op de 3de dinsdag van 19.00 tot 20.45 uur in de Volkshogeschool, Bargiekaai 1. Inlichtingen bij Katja Lödör, tel. (09) 230 16 77 of (09) 221 10 02.

zaterdag 7 mei: Wandelzoektocht door Drongen en Afsnee en veiling van tweedehandsboeken.
vrijdag 24 juni: Henny Jacques vertelt over Guinée-Bissau.
donderdag 7 juli: Vertrek naar Tallinn (Estland).

HOUTHALEN
Houthalense Esperantogroep
Iedere 2de maandag van de maand, gewone clubvergadering in ons clubhuis, Ambachtstraat 39, 3530 Helchteren. Programma's beginnen om 20.00 uur, gevolgd door cursus voor beginners. Info bij Alfons Lijnen, tel. (011) 52 20 74.

dinsdag 10 mei: Bossen en weiden in de Laambroeken (Hugo Pluymers).
zondag 29 mei: Bezoek aan de Laambroeken o.l.v. Hugo Pluymers. Samenkomst aan het oud station van Houthalen, vertrek om 14.10 uur (aangepaste kleding gewenst!). Bijeenkomst op de grote parking aan de „Drij Berlengs" om 14.00 uur.
dinsdag 14 juni: Het dorp – de stad.
dinsdag 12 juli: Allerhande taalproblemen.

KORTRIJK
Koninklijke Esperantogroep La Konkordo
De stadsbibliotheek van Kortrijk beschikt over een uitgebreid Esperantofonds. Er is steeds gelegenheid dit fonds te bezoeken na afspraak met Jean-Pierre Allewaert (tel. (056) 20 07 96). Bij hem kan tevens informatie over het programma van de club worden gevraagd.
Clubavonden en cursussen vinden plaats op de laatste donderdag van de maand om 19.30 uur in het CC „De Oude Dekenij", St.-Maartenkerkhof 8.

vrijdag 6 mei: Marjorie Boulton (GB) spreekt over haar persoonlijke herinneringen aan Kalocsay en Baghy, twee grootmeesters uit de Esperanto-literatuur.
donderdag 30 juni: Conversatieavond in kleine groepjes, de oudgedienden begeleiden de nieuwkomers en beginners.

LEUVEN
Esperanto 2000
Wij leven mee met de studenten, ons seizoen loopt van september tot juni. De woensdagavond is onze vaste avond (met verschillende cursussen). „Laborvespero" (conversatiecursus) op de 1ste en 3de woensdag en op de 2de woensdag van de maand onze speciale VESPERO 2000. Start telkens om 19.30 uur in het Cultureel Centrum, Romaanse Poort, Brusselsestraat 63 (bij het ziekenhuis).

woensdag 4 mei: Vervolgcursus.
woensdag 11 mei: Vespero 2000: Foute vertalingen door Ghislain Jacobs.
woensdag 18 mei: Vervolgcursus.
woensdag 8 juni: Vespero 2000: Esperanto-liedjes uit Sarajevo door Paul De Cooman.

LIMBURG
Esperanto Limburg
Bijeenkomsten in ons clubhuis, Ambachtstraat 39, 3530 Helchteren. Programma's beginnen om 20.00 uur.

zaterdag 29 mei: zie Houthalen.
zaterdag 18 juni: Nacht van de kunst, te Beringen-Koersel. Samenkomst te Koersel op het Kerkplein.
maandag 27 juni: Koresponda Servo: Hoe zit het systeem om Esperanto-correspondenten te vinden in elkaar?
maandag 25 juli: Voorbereiding van de Limburgse dag.

De Limburgse Dag heeft dit jaar plaats te Dilsen-Stokkem, op zaterdag 20 augustus 1994, vanaf 10 uur.

PEER
Samenkomst iedere eerste donderdag van de maand in „'t Poorthuis", te Peer. Cursussen, iedere donderdag van 9.00 tot 11.30 in 't Poorthuis, 3990 Peer. Voor alle inlichtingen: Lilianne Verpoorten, Burkel 16 B/2, 3990 Peer, tel.: (011) 63 64 34.

donderdag 5 mei: Bortholomeo Christofori – De Piano, door Mathieu Habex. Na de pauze: Esperanto-conversatie.
donderdag 2 juni: Het kuuroord Bad Sassendorf, door Drika Mandervelt. Na de pauze: Esperanto-conversatie.

ROTTERDAM
Esperanto-societo Merkurio
Samenkomsten op de 1ste en 3de woensdag van de maand, uitgezonderd juli-augustus, in Centra Oficejo de UEA, Nieuwe Binnenweg 176, Rotterdam. Aanvang 19.45 uur. Gasten zijn steeds welkom. Inlichtingen bij Piet Schuil, tel.: (010) 416 14 49.

woensdag 4 mei: Raport over de jaarvergadering van NEA.
woensdag 18 mei: Vertaaloefeningen.
woensdag 1 juni: Voordracht, het onderwerp en de spreker worden later bekend gemaakt.
woensdag 15 juni: Rob Moerbeek presenteert rijmtechnieken.
woensdag 6 juli: Vergadering in open lucht.

DEURNE (TANEF) E. Spitaels, tel (03) 658 74 20.
DEVENTER (NEA-sekcio) J.S. Douma, Rembrandtkade 177, NL-7412 HL Deventer, tel.: (05700) 183 04.
EDEGEM I. Durwael, P. Gilsonlaan 5, B-2650 Edegem, tel.: (03) 440 30 92.
EINDHOVEN R. Bossong, Floraplein 23, NL-5644 JS Eindhoven, tel.: (040) 11 41 62.
ENSCHEDE (NEJ-sekcio) De Vluchtstraat 1-402, NL-7423 BE Enschede, tel. (053) 33 26 40.
GENK M. Habex, Gildelaan 27, B-3600 Genk, tel.: (089) 35 95 42.
GENT *La Progreso* Katja Lödör, Peter Benoitlaan 117, B-9050 Gentbrugge, tel.: (091) 30 16 77.
GRONINGEN (NEA-sekcio) Esperantocentrum, Peizerweg 68-47, NL-9726 JM Groningen.
NUFARO Coranthijnestraat 69, NL-9715 Groningen, tel.: (05) 77 59 54.
HAARLEM-HEEMSTEDE (NEA-sekcio) *Komprenado faras pacon* C. Duivenvoorden-Kors, Kamerlingh Onnesstraat 40, NL-2014 EM Haarlem, tel.: (023) 24 57 13.
HASSELT M. Aerts, Lazarijstraat 122, B-3500 Hasselt, tel.: (011) 25 34 67.
HELMOND (NEA-sekcio) Toine Gremmen, Nassaustraat 3, 5707 HL Helmond, tel.: (04920) 107 04.
'S HERTOGENBOSCH S. Bosga, Rijzertlaan 46, postbus 2141, 5202 CC 's Hertogenbosch.
HILVERSUM (FLE-sekcio) M. Dee-Tervooren, J. Catsstraat 10, NL-1215 EZ Hilversum, tel.: (035) 21 27 17.
(NEA-sekcio) A.J. Middelkoop, Jonkerweg 11, NL-1217 PL Hilversum, tel.: (035) 24 33 20.
HOUTHALEN Alfons Lijnen, Grote Baan 156, B-3530 Houthalen, tel.: (011) 52 20 74.
KALMTHOUT *La Erikejo* M. Storms, Douglaslaan 14, B-2950 Kapellen, tel.: (03) 666 83 19.
KAPELLE *Zelanda Esperanto-grupo* Sally en Dies Krombeen, Juffersweg 4 B, NL-4421 JB Kapelle, tel. (01102) 415 63.
KNOKKE A. Marmenout, Helmweg 7, B-8300 Knokke-Heist 1, tel.: (050) 60 55 35.
KORTRIJK *La Konkordo* Jean-Pierre Allewaert, Tarwelaan 10, 8500 Kortrijk, (056) 20 07 96.
LEEUWARDEN (NEA-sekcio) Y. Weidema, Goutumerdijk 18, NL-9084 AE Goutum, tel.: (058) 88 26 10.
LEUVEN *Esperanto 2000* Roger Goris, Rue Ménadastraat 44, 1320 Hamme-Mille, tel.: (010) 86 01 12.
LIMBURG Albert Claessen, Zonnebloemstraat 13, B-3590 Diepenbeek, tel.: (011) 32 36 03. — Jos Vandebergh, Ambachtstraat 39, B-3530 Houthalen-Helchteren, tel.: (011) 52 29 02 (kantoor).
MIDDELBURG zie KAPELLE
MORTSEL J. Bovendeerd, Meidoornlaan 42/2, B-2640 Mortsel.
NIJMEGEN *Esperantoclub Zamenhof* G.H.M. Wulfers, Lindanusstraat 16, NL-6525 PV Nijmegen, tel.: (080) 55 15 05.
(NEJ-sekcio) Jacob Canisstraat 2, NL-6521 HL Nijmegen, tel.: (080) 22 26 95.
OOSTENDE *La Konko* Marc Cuffez, Elisabethlaan 295, B-8400 Oostende, tel.: (059) 80 85 17.
SEL – Esperanto-scouts, Arie Bouman, Driesdreef 8, B-9030 Gent, tel.: (09) 227 48 41.
ROTTERDAM (FLE-sekcio) J. Quispel, Maarland 4, NL-3075 JV Rotterdam, tel.: (010) 419 82 01.
Merkurio P. Schuil, Viskaarweg 145, NL-3192 DM Hoogvliet, tel.: (010) 416 14 49.
SAT-rondo W. v.d. Blink, Almstein 133, NL-3085 NC Rotterdam, tel.: (010) 480 69 64.
TERNEUZEN *Zeland-Flandruja Esperanto-Grupo* Joop Moonen, hunzelaan 8, NL-4535 GG Terneuzen.
TIENEN B. Boon, Merelhof 8, B-3300 Tienen, tel.: (016) 81 52 46.
TURNHOUT G. Duyck, Het Bergske 35, B-2360 Oud-Turnhout, tel. (014) 42 48 08.
UTRECHT dhr. Punt, Maniladreef 73, NL-3564 JB Utrecht, tel.: (030) 61 69 67.
VOORBURG *Esperantogroep Voorburg,* M.H. Erasmus-van Zadelhoff, Laan van Oostenburg 40, NL-2271 AP Voorburg, tel.: (070) 38635 29; D. Ederveen: tel.: (070) 386 66 53.
WIJLRE *Esperantogrupo Marnolando* Tienbundersweg 38, NL-6321 CR Wijlre, tel.: (04450) 12 48.
WILDERT Jachthoornlaan 20, 2910 Essen-Wildert, tel.: (03) 667 57 70 of (03) 321 23 06.
ZAANDAM *Esperantocentrum* Postbus 433, NL-1500 EK Zaandam, tel.: (075) 16 69 31.
ZEIST (NEA-sekcio) C.H. Romijn-Born, Dr. S. Jacoblaan 28, NL-3707 VK Zeist.

WAT JIJ KAN DOEN
Wellicht herinner je je nog het artikel „Welke toekomst voor de Vlaamse Esperantobond" dat in ons vorig nummer verscheen. Op het einde daarvan werden enkele concrete puntjes vermeld die iedereen kan uitvoeren. Wij brengen ze hier nog eens in herinnering .
- zet vrienden aan lid te worden van de Vlaamse Esperantobond;
- zet vrienden en kennissen aan Esperanto te leren, doe hen eventueel de cursus *Esperanto-programita* cadeau;
- meld u aan als KREKELSPAARDER voor FEL bij Netwerk-Vlaanderen (ASLK), vermeld het dossiernummer 80/30;
- steun FEL door een „Groene Spaarrekening" te openen;
- steun FEL financieel door een klein tegoed op uw FEL-rekening te deponeren, zo wordt u tevens gepriviligieerde klant en krijgt u al uw bestellingen zonder portkosten thuisgestuurd;
- zet andere esperantisten aan zich te abonneren op MONATO of schenk een bedrag aan het MONATO-fonds waardoor FEL een abonnement kan schenken aan esperantisten in landen voor wie de abonnementsprijs een klein maandinkomen is.
- Koop eens een Esperantoboek bij de boekendienst van FEL.

Het bestuur van de Vlaamse Esperantobond dankt u voor elke inspanning.

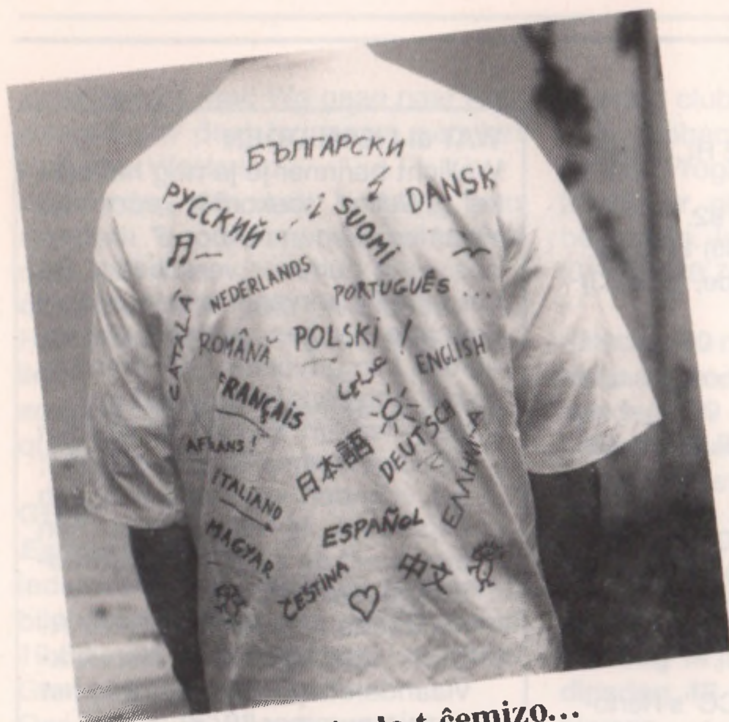
Kadre de la tradicia serĉpromenado de la Genta Esperantogrupo La progreso okazos

grava aŭkcio

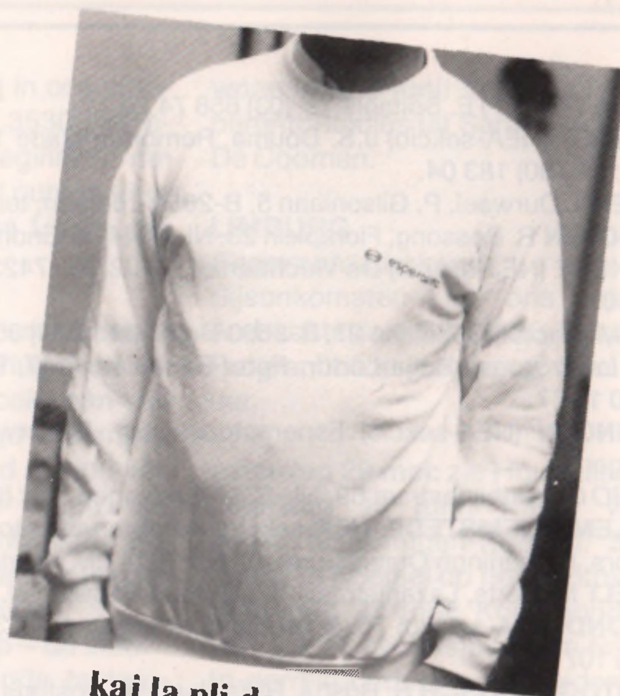
- de multaj brokantaj Esperanto-libroj, i.a. diversaj raraĵoj
- malnovegaj Esperanto-revuoj,
- kelkaj Esperanto-diskoj,
- diversaj aliaj esperantaĵoj

sabaton, la 7an de majo, je la 19a. Unika ebleco por komencantoj, progresantoj kaj kolektantoj! Libroj estos vendotaj ekde 10 frankoj, neniaj kostoj aldoniĝas. La vendado okazos profite al la speciala kaso por la interŝanĝoprojekto GENT-TALLIN.

Pliajn informojn pri la serĉpromenado la 7an de majo je la 14a horo donas Katja Lödör, tel.: (09) 230 16 77 aŭ (09) 221 10 02.

La frivola t-ĉemizo...

kaj la pli deca trikvesto.

La t-ĉemizoj de la Flandra Esperanto-Ligo antaŭe havas diskretan mencion pri Esperanto. Ilia dorso ilustras la lingvan problemon per trafa plurkolora bildo. La ĉemizoj estas haveblaj en nigra (690 BEF + afranko) kaj blanka (550 BEF + afranko) versioj. La trikvestoj estas pli luksaj kaj portas nur la vorton Esperanto plus emblemon. Ili estas haveblaj en blanka, nigra kaj blua versioj. Ĉiuj kostas 890 BEF + afranko. Laste, sed ne balaste!, estas akireblaj Monato-t-ĉemizoj oranĝkoloraj kun nigra surpreso *Monato, internacia magazino sendependa.* Ili kostas 450 BEF + afranko. Ĉiuj t-ĉemizoj kaj trikvestoj estas por plenkreskuloj.

Mendu ilin rekte ĉe la nura liveranto: Flandra Esperanto-Ligo, Frankrijklei 140, B-2000 Antwerpen.

Wilt u bijdragen tot de toepassing van Esperanto in de wetenschappen?

Bevorder dan het projekt

NIEUWE BIOLOGISCHE NOMENKLATUUR

N.B.N.

door aan te sluiten bij de

Vereniging voor het Invoeren van Nieuwe Biologische Nomenklatuur

Hertendreef 12, B-2920 Kalmthout
tel.: (03) 666 99 49 (dr. Wim De Smet)

500,– fr. voor het ganse leven.
Vraag informatie en een formulier!

